

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ

Н.М. Василик, О.В. Кошій, Н.В. Герасимяк

Луцький національний технічний університет,

vasilik.nataliya@mail.ru, koschiyo@rambler.ru, genevi25@gmail.com

Конкурентоспроможність підприємства сьогодні залежить від ефективності його інноваційної діяльності. У свою чергу, ефективність інноваційної діяльності підприємства визначається, насамперед, наявністю відповідної результативної системи управління інноваційною діяльністю. Розвиток інноваційної діяльності вітчизняних підприємств надзвичайно ускладнений непристосованістю колишньої системи управління інноваціями до нових, ринкових умов господарювання [2]. Сьогодні, від її раціонального формування залежать всі подальші управлінські рішення і дії у сфері інноваційної діяльності. Тому виникає необхідність у чіткому виділенні і обґрунтуванні основних складових системи управління інноваційною діяльністю підприємства.

Управління інноваційною діяльністю дозволяє цілеспрямовано забезпечувати стійке функціонування і розвиток підприємства. Стійкість розвитку підприємства є динамічною характеристикою і означає здатність підприємства до постійної зміни та адаптації до умов зовнішнього і внутрішнього середовища, визначається прогресивними технологіями виробництва, оптимальним забезпеченням ресурсами та активами, використанням ефективних методів управління і оцінюється інтегральною результативною ефективністю інноваційного управління [4].

Управління інноваційною діяльністю – це сукупність цілей, функцій, принципів, методів, форм управління у сфері інноваційної діяльності, які формує керівна ланка, з огляду на вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, для забезпечення ефективного впливу на керовану систему з метою реалізації інноваційного процесу [1].

Система управління інноваційною діяльністю підприємства являє собою сукупність елементів, що знаходяться у взаємозв'язку і впливають на процес інноваційної діяльності та спрямована на досягнення поставлених цілей, в рамках певних принципів і методів управління даним процесом [4].

Н.В. Поліщук та Н.М. Голда вважають, що система управління інноваційною діяльністю підприємства є відкритою системою, під якою вони розглядають сукупність процесів, в яких визначені елементи, що утворюють єдність (цілісність) зі своїми зв'язками і взаємозв'язками між ними, яка створює сукупність властивостей, притаманних лише цій системі, і відрізняє її від інших систем (властивість емерджентності) [5].

Загалом, система управління інноваційною діяльністю є відкритою системою і являє собою сукупність елементів і підсистем, які на основі ефективної взаємодії забезпечують реалізацію інноваційного процесу на підприємстві з метою отримання економічних, технологічних, соціальних та екологічних інновацій для розвитку суспільства [1].

Оскільки, система управління інноваційною діяльністю підприємства є відкритою, то на вході в систему маємо всю необхідну інформацію та ресурси із зовнішнього макро– та мікросередовища. Вихід із системи – економічні, соціальні, технологічні та екологічні інновації. Зворотній зв'язок забезпечує безперервний сталий інноваційний розвиток суспільства.

Відповідно до правил формування відкритої інноваційної системи, управління інноваційною діяльністю будується на принципах системності, динамічності, наукової обґрунтованості, єдності цілей, гнучкості та ефективності [4].

Система управління інноваційною діяльністю підприємства має містити чотири підсистеми – керуючу, керовану, забезпечуючу підсистеми та підсистему науково–технічного розвитку

Процес трансформації інформації та ресурсів із зовнішнього середовища в інновації здійснюється завдяки взаємодії суб'єктів управління інноваційною діяльністю (керуючої підсистеми) з об'єктами управління інноваційною діяльністю (керованої підсистеми) за допомогою ефективно сформованої підсистеми науково–технічного розвитку та забезпечуючої підсистеми, на основі реалізації певного механізму управління інноваційною діяльністю.

Отже, керуюча підсистема – суб'єкт управління – найбільш складна і значуща в системі управління інноваційною діяльністю.

Загальні функції керуючої підсистеми інноваційної діяльності підприємства включають розробку інноваційної стратегії і створення нових організаційних структур управління, проведення аналізу і планування інноваційної діяльності з урахуванням стратегічних і поточних планів підприємства, реалізацію ефективного контролю за виконанням ухвалених рішень.

Суб'єкти управління інноваційною діяльністю можна поділити на дві групи: зовнішні і внутрішні.

Зовнішні суб'єкти перебувають за межами підприємства і впливають на ефективність інноваційної діяльності підприємства. Це можуть бути як державні, так і недержавні суб'єкти.

Діяльність внутрішніх суб'єктів управління інноваційною діяльністю безпосередньо пов'язана з конкретним підприємством (як правило, це власник або директор підприємства, керівник відділу інновацій тощо) [4].

Структуру керованої підсистеми управління інноваційною діяльністю на підприємстві можна представити у вигляді двох підсистем: безпосередньо керованої і опосередковано керованої [2].

Основу безпосередньо керованої підсистеми управління інноваційною діяльністю становить сам процес інноваційної діяльності та функціональні служби, основні і допоміжні виробничі підрозділи, які реалізують наукові розробки.

Опосередковано керована підсистема включає елементи мікрооточення підприємства: споживачів, конкурентів, постачальників ресурсів, посередників та контактні аудиторії. Усі елементи мікрооточення безпосередньо пов'язані, створюють сприятливі умови для інноваційної діяльності, в підприємстві, допомагаючи новій ідеї отримати практичну реалізацію та знайти свого споживача [2, с. 74].

Підсистема науково-технічного розвитку по-суті являє собою науково-дослідний підрозділ, який займається розробкою інновацій та прогнозуванням майбутніх потреб підприємства. Основними завданнями даної підсистеми є: дослідження, генерація ідей, конструкторські та технологічні розробки, юридичний захист, випробовування та контроль НДДКР.

Забезпечуюча підсистема формується із нормативно-правової, методологічної, інформаційної, ресурсної, інвестиційної, організаційної та екологічної складових. Головним завданням органів забезпечення підприємства є своєчасне і оптимальне забезпечення виробництва необхідними ресурсами і засобами відповідної комплектності і якості.

Вирішуючи завдання забезпечення, працівники служб забезпечення повинні вивчати і враховувати попит і пропозиції на всі необхідні підприємству матеріальні ресурси, рівень і зміна цін на них і на послуги посередницьких організацій, вибирати найбільш економічну форму руху товарів, оптимізувати запаси, знижувати транспортно-заготівельні і складські витрати.

Отже, систему управління інноваційною діяльністю підприємства варто розглядати як відкриту систему із визначеними підсистемами, елементами та механізмом управління, головною метою якої є орієнтація не тільки на внутрішньовиробничі відносини, а й на те, що підприємство повинно всебічно використовувати існуючі та перспективні можливості інноваційного розвитку із зовнішнього середовища з цілю досягнення успіху в конкуренції, задоволення потреб споживачів, максимізації доходів для забезпечення сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Василик, Н.М. Теоретичні аспекти формування системи управління інноваційною діяльністю підприємства / Н.М. Василик // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: Зб. наук. праць. – Луцький національний технічний університет. – Випуск 11(42). – Луцьк, 2014. – С. 53–62.
2. Клепікова, О.В. Інноваційна діяльність на підприємстві як об'єкт управління // Економіка транспортного комплексу. – 2009. – Вип. 14. – С. 71–76.
3. Петухова, О.М. Сучасні підходи до управління інноваційною діяльністю підприємств / О.М. Петухова, Г.В. Сілакова // Наукові праці. Економіка. – № 39. – 2011. – С. 139–144.
4. Петухова, О.М. Формування системи управління інноваційною діяльністю підприємств / О.М. Петухова, Г.В. Сілакова // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2012. – № 43. – С. 174–180.
5. Поліщук, Н.В. Система управління інноваційною діяльністю підприємств / Н.В. Поліщук, Н.М. Голда // Інвестиції, інновації в економіці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v3/NV-2011-V3_23.pdf.